

Реаговања на „Путеве америчког новца у Србији”

Серијал истраживачких текстова новинарке Јелене Попадић о америчким финансијерима невладиних организација и медија у Србији и Црној Гори изазвао је велику пажњу јавности, али и био повод за бројне реакције и коментаре у цивилном сектору. „Политика” објављује реаговања Института за јавну политику, Фонда „Славко Ђурувија”, Независног друштва новинара Војводине и социолога Слободана Антонића

Стварање моралне панике

Поводом текста „Како зарадити 45.000 долара прештампавањем старих текстова”, објављеног у нашем листу 8. јануара, реаговало је Независно друштво новинара Војводине:

„Истраживачки” текст „Како зарадити 45.000 долара прештампавањем старих текстова” обилује нетачним и произвољним информацијама, као и злонамерним интерпретацијама, што и није чудно, јер је очигледно циљ овог текста (као и целог „истраживачког серијала”) да таргетира „стране плаћенике” и „издајнике”, а не да информисе грађане или покрене дебат о одређеној теми у јавности. Тим пре јер је тема о којој је реч у Србији присутна још од доласка злочиначког режима Слободана Милошевића на власт, а националисти, десничари и екстремисти користе је да би таргетирали непријатеље. Неки људи су атрибут „страног плаћеника” платили и главом, а неки су побегли из Србије. Неки су се пак, у страху, повукли у унутрашњи егзил.

У Србији се за гушење медијских слобода, поред коруптивних метода и политичких уцена у виду угрожавања егзистенције и медија и новинара, веома често користи напад режимских гласила на критичаре власти. Углавном је то игра „мачке и миша”, јер се професионални медији који извештавају у интерес грађана маргинализују на све могуће начне, док режимски имају широк приступ државним и парадржавним фондовима, као и друге врсте подршке ималаца моћи.

Медији као „Политика” покушавају да се представе озбиљним, а заправо играју у тиму чији је циљ слушавање и распаљевање грађана, ширење дезинформација, извртање информација, наметање културно-идеолошког модела који подразумева устоличавање ауторитарног, антимодерног система, иза којег се увек и само крије енормна пљачка грађана, очување створеног система вредности и расподеле државног богатства. Том и таквом систему су људска права, слобода изражавања и транспарентност – суштински непријатељи. И успевају само ловећи у мутном.

Предметни текст, као и целокупни серијал, не само да нису истраживачко новинарство него представљају његову истинску карикатуру. Целокупни истраживачки посао се засновао на „сурфовану” по једном сајту (и то веома површно), а информације које су пронађене на њему могле су се наћи и на бројним другим местима, такође доступним грађанима који користе глобалну мрежу. Поред тога, информације које су преузете са сајта очигледно су намерно измењене, односно учињене нетачним, извађене из контекста, суштински им је промењен смисао. Но, већ смо рекли, није у питању циљ да се информишу грађани него да се полуинформације искористе како би се стварала морална паника, дифамирали критичари режима, подржала прича о интергалактичкој завери против српства и скретала пажња јавности са многих других, важнијих тема. И да би се, наравно, дало горива намери да се у Србији, по угледу на Русију, организације које добијају новац из иностранства прогласе за стране агентуре и

практично им се забрани рад. У питању је стара идеја „патриота”, коју је главна и одговорна уредница „Политике” одавно већ промовисала. Тако би „патриоти” могли владати деценијама у сенци руског медведа.

Указаћемо на проблеме у делу текста који се односи на Независно друштво новинара Војводине. Као прво, укупан износ који је НДНВ добио, на основу овог „истраживачког” ресурса, мањи је за чак 30.000 долара него што то наводи ауторка (ауторка спомиње износ од 242.000, а на том сајту стоји износ 212.500). И не само да је мањи, он се не односи само на период од 2012. до 2014. године већ и на пројекте које су започели и трајали и у 2011. и који су завршени у 2015. години. Дакле, ради се о донацијама које је НДНВ за многобројне своје активности добио у периоду од скоро четири године, и то од три донатора. У антерфилеу под називом „Највише новца за Аутономију”, ауторка наводи низ неистина. Једна од њих је да је амерички НЕД нашој организацији у периоду од 2012. до 2014. године уплатио 242.500 долара, што је потпуна неистина и скоро троструко увећан износ. Даље, грантови које је НДНВ добио од НЕД-а само су се делом односили на сајт „Аутономија”, а поред тога су подразумевали и разна истраживања (штампано је неколико публикација), бројне јавне трибине... Но, о свему овоме ауторка је могла да сазна да је, рецимо, отишла на сајт нашег удружења или друге наше сајтове који су настали у оквиру пројеката које је НДНВ реализовао уз помоћ америчких донаторских кућа. Могла је на крају боље користити дигитрон, а и ми бисмо јој такође проследили потребне информације да не „срља”, како је то својевремено сликовито описао Стјепан Радић, „као гуска у магли”. А могла је на крају боље користити дигитрон, а и додатно истражити свој једини истраживачки ресурс – део „details”, где би нешто више сазнала о донацијама НДНВ-а.

Донације које долазе из земаља развијене демократије су транспарентне, предвиђају јасно дефинисан пројекат, са циљевима, специфичним циљевима, активностима, разрадама, индикаторима, евалуацијом и буџетом. Они предвиђају и веома озбиљне наративне и финансијске извештаје о реализованим активностима и утрошеним средствима, са пратећом документацијом. Но, опет понављамо, и није био циљ представити чињенице него их злоупотребити зарад таргетирања „непријатеља друштва”. Први резултати су већ постигнути и на интернету се појавило неколико текстова у којима се практично позива на линч „страних плаћеника”.

Недим Сејдиновић,
председник Извршног одбора НДНВ

Фото Бета/Владимир Гогич

У чланку „Како зарадити 45.000 долара штампањем старих текстова” ауторке Јелене Попадић, наводи се и следеће:

„Када су у питању донације медијима, новинарским удружењима и организацијама, највећи донатори су Национална задужбина за демократију (НЕД) и Фонд браће Рокфелер. Знатне своте издвајање су 2011. и 2012. године учинили и током избора у Србији. Велики део тог новца намењен је финансирању портала као што су Аутономија, Цензоловка, Е-новине и Истиномер.”

Сајт „Цензоловка” (www.цензоловка.rs), који је основала Славко Ђурувија фондација, није финансиран средствима Националне задужбине за демократију нити Фонда браће Рокфелер, како би се могло закључити из наведеног пасуса. „Цензоловка” је основана крајем јуна 2014. године захваљујући помоћи Амбасаде Аустралије у Београду, а децембра исте године рад сајта подржала је и Амбасада Данске.

Фонд браће Рокфелер подржао је Славко Ђурувија фондацију институционалном донацијом, која је у пресудној мери заслужна за чињеницу да Фондација успешно функционише већ пуне две године.

„Политика” на силу и без повода пише о Владимиру Беби Поповићу

У чланку Јелене Попадић под насловом „Наклоност према Косову и Црној Гори”, објављеном 9. јануара (четврти део досијеа Политике „Путеви америчког новца”), наводи се да је „Подгорички медијски институт, који је основао Владимир Беба Поповић, добио око 30.000 долара од Соросовог „Отвореног друштва” за покретање шестомесечне школе новинарства за младе РOME који се професионално баве овим послом.”

Владимир Беба Поповић је оснивач и директор регионалне тинк-танк организације која се зове „Институт за јавну политику”, што је чињеница добро позната уредништву листа „Политика”, које на силу и без повода учестало пише како о „Институту за јавну политику”, тако и о Владимиру Поповићу лично.

Апсолутна је неистина да је „Институт за јавну политику” икада добио „око 30.000 долара од Соросовог Отвореног друштва”. Такође је апсолутна неистина да је Владимир Поповић на било који начин повезан са Подгоричким медијским институтом који је имао пројекат „покретања шестомесечне школе новинарства за младе РOME који се професионално баве овим послом”.

„Институт за јавну политику” није невладина

Америчка Национална задужбина за демократију (НЕД) подржала је пројекат „Школа дигиталног новинарства”, у оквиру којег је шест младих новинарки локалних медија из различитих делова Србије прошло интензивну десетонедељну обуку у дигиталном, истраживачком и аналитичком новинарству. Знајући да добре новинаре не чини само техничко знање, посебну пажњу у оквиру програма Школе посветили смо етици и професионалним стандардима новинарства.

Иначе, међу донаторима Славко Ђурувија фондације налази се и Балкански фонд за демократију, који је у два наврата подржао наш рад, укупним износом од 47.450 долара. Првом донацијом подржани су продукцијски пројекти 11 локалних радио и ТВ станица широм Србије, које су произвеле и емитовале приче о различитим питањима од великог значаја за локалне заједнице у којима раде: од страначког запошљавања, преко горужних еколошких проблема, до висине социјалних давања за угрожене друштвене групе. У току је друга рунда програма, у оквиру које пет новинара и новинарки локалних интернет медија у Србији истражује исто толико тема које се тичу корупције, нетранспарентности јавних буџета и других проблема који представљају озбиљне изазове на путу даље демократизације Србије – не најмање због тога што нема много медија који су довољно слободни да о њима информишу јавност.

Илир Гаши,
извршни директор
Славко Ђурувија фондације

Недавно је Политика објавила серију текстова под називом „Путеви америчког новца у Србији. У једном од наставака помиње се, на пример, да је интернет портал Е-новине „за промоцију етичких стандарда у новинарству” добио, само у једној години (2011), 41.850 долара! Е-новине које су, за сваког ко је било када посетио тај сајт, прототип примитивног вређања сваког патриоте или демократе, чак и сваког ко мисли другачије – добијају од САД 3.000 евра месечно „за промоцију етичких стандарда у новинарству”? Какав апсурд! Још 2008. године упозорио сам – цитирајући низ вулгарности с тог портала – да су Е-новине „псовачка страна друге Србије”. Следеће године пак цитирао сам типичан антисрпски и шовинистички дискурс који доминира у Е-новинама. Рецимо, коментатор под псеудонимом „Merc” написао је:

„Против Срба се не бори ријечима, већ оружјем, прво пуцајући, па онда постављајући питања. Неће бити мира док и један Србин жив земљом на Балкану и свијету хода. Моје најдубље жаљење због напада на храбре мађарске младиће (наводно су, тада, у Новом Саду нападнута двојица младића само зато што

Псовачка страна „друге Србије”

су говорили мађарски – С. А), али да додам – Маџари су сами криви. Требао су од 1992. одбити служење војног рока у четничкој војсци. А досада су могли већ имати градску герилу и нападати полицијске станице у ноћи, дизати мостове у зрак, и припремати ослобођење Војводине од српске окупације. Мађарска војска треба заједно са хрватском и нашом да припреми план ослобођења и да се колико сутра крене у напад. Живјела Маџарска – смрт Србији!” (после мог текста део цитираних коментара уклоњен је с портала Е-новина).

Али, уз 41.850 долара „за промоцију етичких стандарда у новинарству” у Е-новинама, прави хит био је податак, изнет такође у Политици, да је тзв. Независном друштву новинара Војводине (НДНВ), амерички НЕД уплатио 242.000 долара, од 2012. до 2014, за „обезбеђење јавног дијалога о децентрализацији”! НДНВ практично је приватна фирма Динка Грухоњића, уз сарадњу Недима Сејдиновића – који су неограничени број мандата председник и секретар НДНВ. Даровав-

Слободан Антонић

чи из САД-а, како нас обавештава Политика Србију на свом сајту приказују без обе покрајине: дакле, не само без Косова, већ и без Војводине. Грухоњићев сајт Аутономија инфо иначе је покренут 7. априла 2008, са жељом да се, како је речено, допринесе расправи о „уставноправном и политичком положају Војводине”. Поднаслов сајта био је „Војвођански идентитет”. Информативни део сајта, међутим, највише пажње поклања екстремним аутономашима – тачније, организацијама које се залажу за „федеративну Србију” и „Војводину – републи-

ку”. Ипак, оно што посебно одликује овај сајт јесу коментари његовог уредника, Динка Грухоњића. Јавност је о Грухоњићевом антисрпском сентименту (упакованом у обланду другосрбијанског грађанизма) стекла представу из чланка једне ирске новинарке, где су у поднаслову цитиране Грухоњићеве речи о Београду и Србији: „Тешко је веровати да може да постоји таква концентрација зла на тако малом простору”!

...
За њега је „ово друштво дубоко дегенерисано”, а „Србија никада није била грађанско друштво, то је одвајкада била друштвена маргина”. Српско друштво Грухоњића подсећа на „свињац”, па чак и када хрли ка ЕУ оно није ништа боље од „глисте”, или „пантљичаре”. Наравно, такво „дегенерисано” и „прљаво” друштво Војводину може само да „балканизује” и „силује”.

...
И не само да Грухоњић српско друштво назива „дубоко дегенерисаним” он о Србима, као нацији, говори да су „мали при-

митивни народ”, док Србе из Бањалуке описује као „људе чудних физиономија и неартикулисаног језика”, проричући да ће им у будућности „ноге бити све краће, а погледи све тупљи! А За децу која се играју петардама испред једне зграде у Новом Саду, а која су, како из текста произишле, српске националности, Грухоњић вели: „Слине, балаве, мало им је, иако се на све стране дими и пуши, и осећа се мирис барута у ваздуху. Они би, нема сумње, у руку узели праве пушке, пушковицарање, снајпере, базукe, минобацаче... само да доврше покољ који су им очиви започели”.

Такав говор о било коме народу заиста мора бити означен као шовинизам и расизам... И сада, таквом Грухоњићу и таквом сајту, САД дају 120.000 долара годишње, или 10.000 долара месечно, за „промоцију децентрализације”! Сајту који проповеда чист антисрбизам, распарчавање Србије и сецесију читава једне покрајине од српске државе, такав сајт, дакле, промовише и награђује администрација САД-а?!

Жалосно, да жалосније не може бити.

Слободан Антонић
иџектј је објављен на сајту
Фонд сџираџешке кулџуре